

May 8, 1980
**Report from Gen. G. Anachkov on Visit to
Czechoslovakia**

Citation:

"Report from Gen. G. Anachkov on Visit to Czechoslovakia", May 8, 1980, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 1, Record 12, File 365. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://digitalarchive.umd.edu/document/110933>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

СТРОГО СЕКРЕТНО! 31

507

М В Р
 ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
 Рег. № 14738 Екз. 1/2
 -8. МАЙ 1980 19 ГОД.

ДО
 ПЪРВИЯ ЗАМ.-МИНИСТЪР
 НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
 Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТ. РАБОТИ ЦЕНТ. ИНФ. ОРГ. У-НИЕ
Вх. № 950 от 13.05.80.

ОТНОСНО: Посещение на делегация на ВГУ-ДС в ЧССР

ДРУГАРЮ ПЪРВИ ЗАМ.-МИНИСТЪР,

От 21.04. до 24.04.1980 година бях командирован в ЧССР, начело на делегация на ВГУ в състав: началника на отдел 01 полк. Лозанов; началникът на отдел 03 полк. Димитров началникът на отдел 05 полк. Мутев и началникът на отдел 06 полк. Аланджийски, за обмяна на опит с Второ управление на Федералното министерство на вътрешните работи на ЧССР.

Чехословашката делегация беше в състав: началникът на Второ управление полк. Върба, зам.-началникът на управлението полк. Дзими, началниците на отдели подп. Ира, подп. Варталски, майор Сохор и майор Кунц.

Разговорите с чехословашките другари преминаха в приятелски дух, откровено и конструктивно.

Началникът на Второ управление полк. Върба направи изложение за оперативната обстановка в ЧССР. Анализът на получените данни за дейността на разузнаванията на главните капиталистически страни свидетелствува за активният им

стремех към дълбоко проникване в ЧССР. Във връзка с развед-
ряването на международната обстановка и разширяване на
взаимоотношенията между държавите, разузнаванията повиша-
ват своята роля в реализацията на плановете на империализма
и се опитват активно да използват легални и нелегални
канални и нововъзникващи възможности за осъществяване на
подривна шпионска дейност против социалистическите страни.

Важно място в шпионската и подривна дейност срещу
ЧССР заемат разузнаванията на страните членки на НАТО и
резидентурите им, прикрити в дипломатическите представител-
ства в Прага. Активизират се и другите дипломатически
представителства на капиталистическите страни.

Дейността на разузнаванията на главните империа-
листически държави напълно съответствува на инструкцията,
издадена от ръководството на разузнаването на САЩ за акти-
визиране на агентурната дейност в страните от социалистичес-
кия лагер за получаване на секретна и важна информация.

Реализираните и разработваните дела потвърждават,
че западните разузнавания се стремят да работят по-ефек-
тивно и конспиративно. Усъвършенствували са тактиката,
формите и методите на своята работа. Най-активна дейност
е фиксирана от разузнаването на САЩ, което заедно с разуз-
наванията на ФРГ, Франция и Великобритания се счита за
главен противник.

Изхождайки от анализа на интересите и дейността
на разузнаванията на противника са направени следните из-
води:

- първостепенна задача на разузнаванията на
главните империалистически държави на настоящия етап е
агентурното проникване към най-важните обекти и към из-
точниците на секретна информация. В тази връзка е устано-
вен особен интерес на разузнаванията на САЩ, ФРГ и Вели-

кобритания към проникване в политическия и държавния апарат, включително и в органите на сигурността;

- с цел получаване на непрекъсната информация за отбранителната способност и за военното положение в ЧССР и другите страни на Варшавския договор; американското и западногерманското разузнаване се стремят да създадат специален агентурен апарат в районите, близки до военните обекти и в закритите райони на чехословашката народна армия;

- за събиране на шпионска информация главният противник, освен агенти - чехословашки граждани, използва редица други средства и възможности, произтичащи от създадените се международни отношения и от резултатите на научно-техническото развитие;

- разузнаванията на САЩ и ФРГ усъвършенствуват формите и средствата за връзка с агентура, действаща на територията на ЧССР. Използват се нови, трудни за разкриване тайнописни средства и писма, предварително изготвени в центъра, като по този начин затрудняват разкриването на агент по почерк. Използуването на техника се потвърждава от иззетата радиоапаратура по делото "Звезда", с помощта на което агентът може да поддържа връзка с американски разузнавателен център.

Тези изводи са особено характерни за дейността на американските специални служби. В посолството на САЩ в Прага е прикрита резидентурна група от десет разузнавачи. При провеждането на комплексни оперативно-технически мероприятия по някои от тях за шест седмици са фиксирани шест срещи с агенти - чехословашки граждани. Контролът на разузнавачите се извършва по специално разработена система на ВН по маршрутите и местата на движение с използване на скрита телевизионна техника. В процеса на работа са открити около десет места, където се провеждат агентурни

операции. Освен с чехословашки граждани е фиксирана връзка с граждани на ГДР. Има непроверени данни, че американски разузнавачи осъществяват връзка с чехословашки граждани на територията на УНР и ФРГ.

За сигнали се използват погрешните телефонни обаждания в посолството или в домовете на разузнавачите, оставане на автомобили в уговорени места и др.

Резидентурата, прикрита в посолството е прекратила агентурните операции в историческата част на Прага и в антикварните магазини и ги е пренесла в парка, разположен в близост до посолството; в районите по местоживеене на дипломатите и други по-безопасни места, където разузнавачите имат възможност да се движат естествено, легендирайки това с разходки, спорт и др. За контейнери се използват електрически кабели (18-20 см дълги) и покрити с прах камъни. Времето от зареждането на тайника до разреждането му е от 5 до 7 минути. Операциите се провеждат винаги вечер 21 - 21.30 ч. в рядко посещавани и слабо осветени места. На агентите се дават по 3-4 тайника за получаване и предаване на материали.

Има случаи, когато през определено време тайниците се повтарят.

Потвърдени са данните, че резидентурата използва миниатюрна радиоапаратура за разкриване на ВН и за поддържане връзка с посолството при провеждане на агентурни операции.

Резидентурата, прикрита в посолството на САЩ продължава да провежда идеологическа диверсия и да оказва помощ на вътрешните вражески елементи - тъй наречените хартисти.

Дипломатите от посолството на САЩ са получили инструкции да създават, колкото се може повече връзки с

чехословашки граждани от интересуващи ги учреждения. Подбраните връзки се залагат в компютар, като се обобщават данните за техните възможности, желания, отношение към социалистическия строй в ЧССР. Прави се оценка кои от тях могат да се използват оперативно. Аналитична дейност се забелязва и в научната област. В последно време американците проявяват определен интерес към проблемите на лазерната техника в ЧССР – обем на производство, специализация в СИБ, нови изследвания.

От получени сигнали и реализирани дела е доказано, че срещу ЧССР се провеждат агентурно-оперативни мероприятия от задгранични центрове на американското разузнаване, като се използват различни канали на проникване. В повечето от случаите резидентурата, прикрита в посолството създава условия, а някои от разузнавачите вземат лично участие в провежданите операции.

В посолството на ФРГ длъжностите политически съветник, икономически съветник и културен аташе се заемат от разузнавачи на БНД, а канцлерския пост – от контраразузнавач. Установено е, че един от преводачите (пребиваващ 7 години в ЧССР) се ползува от БНД. Владее много добре чехски език и имал много контакти с чешки граждани, от които се стремил да извлича политическа информация или да изучава отделни лица.

Чехословашките другари нямат данни разузнавачите от посолството на ФРГ да провеждат агентурни операции на територията на ЧССР.

Такива се провеждат от територията на ФРГ, Австрия, Западен Берлин. Някои акции са организирани от територията на Югославия и Франция.

Предполага се, че в скоро време посолството ще се

занимава с активна разузнавателна дейност, още повече че по взаимно споразумение от 15.03.1980 година е започнало да функционира военно представителство.

От проведените агентурно-оперативни мероприятия са получени данни, че специалните служби на ФРГ за реализиране на своите цели използват агентура, намираща се в много райони на ЧССР. За агенти се вербоват лица, имащи достъп към секретни данни и които могат легално да излизат в капиталистически страни. Разкритата тайнописна връзка е спомогнала за разкриването на редица агенти на БНД на територията на ЧССР, което е наложило прекъсване на връзката с действащата агентура. Нови тайнописни средства засега не са фиксирани. Съгласно получените данни БНД понастоящем провежда проверочни мероприятия по отношение на агентурата, с която поддържа безлична връзка. Установено е, че в ръководството на ДААД има служители на БНД.

Изхождайки от получените данни се вижда, че сътрудничеството между страните - членки на НАТО става още по-близко и ефективно. Важна роля в това отношение играе и посолството на ФРГ в Прага. За това свидетелствува и факта, че в специално оборудваното помещение се провеждат регулярно съвещания на страните - членки на НАТО.

За задълбочаване на сътрудничеството и обмена на информация свидетелствува полученото в посолството указание от министерството на външните работи на ФРГ, на базата на което представители на посолството на ФРГ ще започнат преговори с представители на посолството на Япония за обмен на информация.

При разработката на посолството на Великобритания засега резидентурата не е разкрита.

В посолството на Франция са прикрити пет разузнавачи. Особено активно работи военната секция. Нейните

сътрудници (4 души) събират всестранна военна информация. Често организират разузнавателни пътувания, като използват съвършена техника и максимални костюми.

Новият културен съветник е активизирал и засилил дейността на Френския културен център, който се ползува за прикритие на разузнаването. За събиране на информация се използват и Френските преподаватели, работещи в езиковите катедри чехословашките ВУЗ. Не е установено провеждането на агентурни операции на територията на ЧССР. Допуска се, че агентурата се вербова и среща във Франция или на територията на други капиталистически страни. През 1979 година са установени 8 подхода към чехословашки граждани, временно пребиваващи във Франция.

Служителите в посолството на Австрия поддържат контакти и активно подкрепят десидентите и чехословашките граждани подписали Харта 77.

Има данни, от които е видно, че австрийските дипломати се явяват източници на информация на американското и западногерманското разузнаване. Характерно за дейността на военните секции при посолствата на страните, членки на НАТО е тясното сътрудничество, координация и обмен на информация. По правило преди големи учения на ЧНА в посолството на САЩ се провеждат оперативни съвещания. Установено е, че в посолството на Франция към военна секция работят седем стажанти, които изпълняват разузнавателни задачи. Получени са данни, че има договореност между специалните служби на Италия и ФРГ, италианските военни аташета да изпълняват шпионски задачи за ФРГ. Има данни, че сътрудници на военните секции от страните - членки на НАТО провеждат агентурни операции на територията на ЧССР.

За дейността на резидентурите легализирани в посолствата на главните империалистически държави са направени следните по-важни изводи.

гражданин, кадрови разузнавач му е предложил да използва псевдоним. По отношение на някои посетители се провеждат мероприятия за предпазване от документиране влизанията им в посолството. Продължава процеса за отслабване на вътрешния режим на посолството.

Служителите при посолството на КНДР в ЧССР проявяват подчертан интерес към създаване и разширяване на връзките с чехословашки граждани, заемащи отговорни длъжности в чехословашката икономика, които използват за събиране на информация. Установен е и един конспиративен контакт с чехословашки гражданин.

Поддържат тесни контакти с посолството на КНР като обменят информация и провеждат съвместни акции. Сътрудничеството между двете посолства се потвърждава и от факта, че дипломати от посолството на КНДР по искане на китайците поддържат връзки с албанско посолство.

Служителите от посолството на КНДР вербоват аген-тура от средите на чужденци и корейски граждани. Разпитват ги на територията на ЧССР, поставят им задачи и ги изпращат под фалшиви имена в страните на Европа, Азия и Америка.

Във връзка с агентурната си дейност зад граница издирват чужденци, които биха могли да предоставят пощенски кутии на свое име на територията на своите държави за агентурни цели. В последно време е забелязан интерес към лица от арабските страни, които впоследствие могат да се използват за проникване в Близкия и Средния Изток.

В посолството на СФРЮ в Прага не работи нито един чехословашки гражданин. Сградата се охранява денонощно от физическа охрана и с технически средства – телевизионни установки. Съществува строг режим за посетителите. Служителите от посолството поддържат чести контакти с дипломатите

от страните - членки на НАТО. Военният и военновъздушният аташе поддържа контакти с военните аташета от САЩ, Франция, Италия, КНР. Може да се предполага, че при водените разговори се обменя и агентурна информация.

Счита се, че във връзка с очакваната смърт на Тито сред гражданите на СФРЮ съществува несигурност. Не се изключва и гражданска война.

В последно време е засилена чувствително антисъветската и античешката пропаганда. Чехословакия се обвинява, че се противопоставя на Югославия по въпроси, както от вътрешен характер, така и в международната сфера, например за отношението на Югославия към Кампучия, Афганистан, КНР и др.

Както по-рано, така и сега на преден план в подривната дейност на албанското посолство в Прага стои идеологическата диверсия на антисъветска и антисоциалистическа основа. Служителите от посолството се отнасят с еднаква неприязън, както към СССР, така и към КНР и главните западни държави САЩ, Англия, ФРГ. Към останалите страни подхождат диференцирано. Получени са данни, че Албания е готова да защитава интересите на СФРЮ, при намеса на друга страна във вътрешните ѝ работи.

Нов момент в албанската политика са честите контакти които служителите от албанското посолство осъществяват от началото на 1980 година с посолството на Египет.

Чехословашките другари срещат ~~ва~~ особени затруднения в работата по гръцка линия, особено с езика. На основа на обменен опит през 1979 година са засекли 3-4 писма с натискови следи по подобие на тези на об. "Призрака". Смятат, че гръцкото разузнаване работи и на тяхна територия. В ЧССР е имало 14 000 гръцки емигранти, от които 4 000 са си заминали. Във връзка с желаещите да се репатрират не ги

ограничават, но не им създават и никакви улеснения. Допуска се, че в тези среди има гръцка агентура.

При разработката на посолствата на Ирак, Сирия и другите страни от този район са получени данни за активизиране на екстремистките елементи. Отделни лица и групи от граждани на тези страни все по-често посещават ЧССР, като установяват и поддържат контакт със сътрудниците на специалните служби на Ирак им оказват практическа и финансова помощ. Смята се, че на територията на ЧССР се планират различни терористични акции.

В края на изложението си полк. Върба даде висока оценка на сътрудничеството между двете управления, изразяващо се в обмен на опит и информация, постигнати конкретни резултати по съвместно водени дела, лични срещи и преговори на ниво началници на управления, началници на отдели.

Отбеляза, че независимо от постигнатите положителни резултати, в някои области от съвместната ни работа не сме сумели да постигнем системна и целенасочена оперативна работа, в рамките на която биха могли да се провеждат съвместни, щателно обмислени агентурно-оперативни комбинации, осъществяване на подстава на квалифицирана агентура по най-важните съвместни разработки, перспективни вербовки на чужди граждани, което би издигнало сътрудничеството ни на по-високо ниво.

По време на разговорите запознах чехословашките другари с оперативната обстановка в НРБ и формите и методите на работа на противниковите разузнавания, използвани срещу нашата страна.

Проведоха се срещи между началниците на отдели по съответните линии, на които бяха разменени информации за дейността на разузнаванията срещу НРБ и ЧССР.

Чехословашките другари ни предадоха установъчни данни и снимки на седем лица, уличени като евентуални терористи, подготвящи се за извършване на терористически акт срещу служители от посолството на Франция в София.

Беше постигната конкретна договореност за съвместна работа по об. "Радист", ГДОП "Гарвани", об. "Посетителката" и беглецът Александър Терош - чехословашки гражданин, бивш служител на ФМВР на ЧССР, женен за българска гражданка, с която са изменили през 1979 год.

На 23.04.1980 година бях приет от ген.майор Ковач - първи зам.-министър, където бях награден с медал за заслуги към обществения ред и сигурност.

На 23.04.1980 год. при тържествена обстановка беше подписан План за взаимно сътрудничество и взаимодействие между ВГУ-ДС при МВР на НРБ и Второ управление при Федералното министерство на вътрешните работи на ЧССР за периода 1980-1982 година, след което първият зам.-министър даде вечеря за нашата делегация.

ПРИЛОЖЕНИЕ: План за сътрудничество и взаимодействие между ВГУ-ДС при МВР на НРБ и Второ управление при ФМВР на ЧССР. *р.к. Т.В. З.Л.О. м.з. 4;*

Отп. в 1 екз.

№1 -

Изп.: Димитров-03

Нап.: Филипова-13114

8.05.1980 година

НАЧАЛНИК

Генерал-лейтенант:

(Г. Аначков)

-9.МАЙ 1980
 Работна група
 и инициатива Коорд; Музика